

5. Матвеев В.О. Езотеричний потенціал християнства в контексті самореалізації особистості / В.О. Матвеев // Практична філософія. - 2001. - №1. - С. 226 – 232.

6. Матвеев В.О. Самореалізація особистості: досвід індуїзму та християнства: монографія / В.О. Матвеев. – Н.: «Аспект-Поліграф», 2010. – 339 с.

7. Матвеев В.А, Хамитов Н.В. Самореализация личности / В.А. Матвеев, Н.В. Хамитов // Философская антропология: словарь / под ред. д. филос. н., проф. Н. Хамитова. - К.: КНТ, 2011. - С. 319 - 320.

8. Хамитов Н. Философия человека: От метафизики к метаантропологии / Н.В. Хамитов: Ника-Центр; Москва: Институт общегуманитарных исследований, 2002. – 334 с.

9. Хамітов, Н. Гармаш Л., Крилова С. Історія філософії. Проблема людини та її меж. Навчальний посібник. / Н. Хамітов, Л. Гармаш, С. Крилова.– К. Наукова думка. 2002. - 272 с.

10. ЧИСЕЛЬНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ 2017. - [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://sylnaukraina.com.ua/novini/chiselnist-naseleennyakraїni-2017.html>.

References:

1. Artsishevskiy R.A. 1992. Svit I lyudina: probnyi pldruch. dlya 8 kl. [The world and man: test subroutine. for 8 cl.].K. Osvita. 208 s. (in Ukr).

2. Bondarenko V. 2004. Duhovno-moralniyi potentsial Tserkvi I shlyahi posilennya yogo vplivu na ukraїnske suspilstvo. [Spiritual and moral potential of the Church and ways to strengthen its influence on Ukrainian society] // Aktualni pitannya sotsialno znachuschoyi dlyalnosti tserkov I religyinih organizatsiy v Ukraїni. KiYiv. S. 4-6 (in Ukr).

3. 1999. Lyudina I svit : pldruchnik dlya uchniv sered. zagalnoosvitnih shkll, serednih spets. ta prof.-

tehn. navchalnih zakladiv [Man and the world: a textbook for students among. general schools, secondary specialist. and Prof. Tech. educational institutions]./ L. V. Guberskiy, A. O. Priyatelchuk, V. P. Andruschenko [ta In.] ; za red. L. V. Guberskogo, A. O. Priyatelchuka. K. Ukr. Tsentru duhovnoyi kulturi. 512 s. (in Ukr).

4. 2004. Demografichniy ruh. [Demografichniy ruh]. Article. Den, № 183, 12 zhovtnya. (in Ukr).

5. Matveev V.O. 2001. Ezoterichniyi potentsial hristiyanstva v kontekstl samoreallzatsiyi osobistostl. [Esoteric potential of Christianity in the context of self-realization of personality]. Article. Praktichna filsofiya. № 1. S. 226 - 232. (in Ukr).

6. Matveev V. O. 2010. Samoreallzatsiya osobistostl: dosvid Induizmu ta hristiyanstva: monografiya. [Self-realization of an individual: the experience of Hinduism and Christianity: monograph]. N. «Aspekt-Pollgraf». 339 s. (in Ukr).

7. Matveev V.A. 2011. Samorealizatsiya lichnosti. [Self-realization of personality]. Filsofskaya antropologiya: slovar / pod red. doktora filsofskih nauk, professora N.Hamitova. K.: KNT. S.319-320. (in Rus).

8. Hamitov N. 2002. Filosofiya cheloveka: Ot metafiziki k metaantropologii. [Philosophy of man: From metaphysics to meta-anthropology]. Nika-Tsentru. Institut obshchegumanitarnyih issledovaniy. 334 s. (in Rus).

9. Hamitov, N. Garmash L., Krilova S. 2002. Istorlya filosofiyi. Problema lyudini ta yiyi mezh. Navchalniy poslbnik. [History of Philosophy. The problem of man and its boundaries. Tutorial]. K. Naukova dumka. 272 s. (in Ukr).

10. CHISELNIST NASELENNYA UKRAYINI. 2017. Silna Ukraїna. Article. Retrieved from URL (in Ukr).

УДК 94 (477) : 323.1

Тетяна Мацьків

ПОСТКОЛОНІАЛІЗМ ТА ІДЕНТИЧНІСТЬ: ВПЛИВ РАДЯНСЬКОГО МИНУЛОГО НА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ

Анотація. Аналізується явище постколоніалізму та його український вимір. Поняття «постколоніалізм» є розповсюдженим у західній термінології, натомість в українській науковій думці такий термін застосовується не часто. Пояснюється, чому епоха СРСР була колоніальною, а також специфіку постколоніалізму в Україні з проголошенням незалежності. З'ясовується, за яких умов розпад старої системи та створення самостійної держави не завжди сприймались однозначно в нашому суспільстві. Виділяються ті сфери суспільного простору в Україні, де колоніальний фактор мав найбільший ефект. Автор виокремлює поняття «історичної політики» як такої, що є проблемною у соціумі. Пояснюється специфіка політики українських президентів, та їхні стратегії репрезентації радянського періоду у суспільному просторі, особливо на сучасному етапі, зокрема прийняття декомунізаційних законів. Розглядається явище «ленінопаду» та його ідейне значення. Окрім того авторка виділяє сфери мови та культури як такі, що відображають вплив радянського колоніалізму на сучасну свідомість українців. Наводяться дані соціологічних опитувань, здійснених у 2016 році, щоб пояснити фактор орієнтації поколінь на сприйняття минулого. Результати цих опитувань по вікових категоріях показують, що молодь загалом не відчуває прив'язаності до радянського минулого. У висновках зазначено, що українство повинно само створювати механізми адекватного розуміння радянського минулого, не відкидаючи позитивний досвід балтійського регіону чи країн центральної Європи.

Ключові слова: постколоніалізм, ідентичність, українська нація, Україна, СРСР.

Tetiana Matskiv

POSTCOLONIALISM AND IDENTITY: THE IMPACT OF SOVIET PAST TO THE FORMATION OF CONTEMPORARY UKRAINIAN NATION

Abstract. The article deals with the term «postcolonialism» and its Ukrainian dimension. Definition «postcolonialism» is wide spread in western scientific terminology. But in Ukrainian research sphere it is used seldom. The author explains the meaning of phenomenon colonialism and postcolonialism and defines the borders of soviet colonial policy in Ukraine. The impact of soviet past to the national identity is reviewed in the article. The author highlights the public spheres in Ukraine, where the colonial factor had the greatest influence. The collapse of old regime and the emergence of new state were perceived ambiguously by Ukrainian society. As a result, there was a phenomenon of identity's crisis. It was inherent for Ukrainian society during first postcolonial decade, the period of public transformation. The identity crisis also had an impact to contemporary nation building. The author determines the area of historical policy that are problematic in Ukrainian society. The specialty of pursuing policy by Ukrainian presidents is analyzed it's strategy of representation of soviet past is described. The author compares rhetoric of presidents L. Kuchma, V. Yushchenko and V. Yanukovich. They represented different variants of Ukrainian soviet past: both inclusive and exclusive. The problems of historical policy today are characterized, especially the meaning of de-communization laws. The process of Lenin falling is mentioned. Also the author defines the spheres of language and culture as they represent the specialty of soviet colonial impact to Ukrainian consciousness. The colonial soviet politics in culture sphere created the phenomenon of unnecessary of Ukrainian language, the culture developed by Russian influence. The author shows data of poll, hold in 2016. The results of polls demonstrate that young generation do not fill strong connection with soviet past. Most of them do not want to live in a state like USSR.

As conclusion the author argues, our society needs to create its own mechanism of adequate perception of soviet past, but also use a positive experience of Baltic region or central European countries.

Keywords: postcolonialism, identity, Ukrainian nation, Ukraine, USSR.

Одним із суспільних феноменів, пов'язаних з державами пострадянського простору, є процес формування нової національної ідентичності. Важливим чинником, що впливає на це, є комуністичне минуле цих країн. Зважаючи на особливості радянської влади, науковці часто вживають дефініцію «колоніальний» як синонім «радянський», а відповідно «пострадянський» часто прийнято називати «постколоніальним». У працях вітчизняних вчених найчастіше вживається означення «пострадянський». Наукова спільнота поза межами цього регіону часто вживає поняття «постколоніальний період», яке неодноразово ставало темою наукових дискусій [10, с. 41- 44].

Вживаючи термін «постколоніальний», ми розуміємо певний часовий проміжок, що настає після руйнування колоніальної системи. Вірогідно, що найбільш дискусійною виступає теза, чи доречним є вживання цього поняття для сучасної історії пострадянських країн, і чи не набирає він якогось негативного чи зневажливого відтінку. Справа в тому, що поняття постколоніальний з однієї сторони відбиває особливості формування сучасних держав, що виникли на пострадянському просторі, з іншої сторони наводить на думку, що «державний» період історії цих країн розпочинається лише у 90-х рр. минулого століття. Явище колоніалізму характеризує відносини між метрополіями та їх колоніями, коли перші в політичному та культурному розвитку стоять на багато рівнів вище, від других. У випадку СРСР це було не зовсім так.

Проте, визначаючи, що колоніалізм «передбачає встановлення нерівноправних відносин між колонізатором та суспільними групами і державними утвореннями» [4, с. 343], ми розуміємо, що СРСР активно проводив колоніальну експансію, яка вплинула не на одне покоління українців.

Особливості національної свідомості українців, заодно ті проблеми ідентичності, з якими стикнулось українське суспільство у часи державної незалежності, є відлунням недалекого радянського минулого. Тому будь-яке суспільство, що формує нову національну ідентичність, повинне враховувати фактори минулого для недопущення кризових симптомів. Адже у випадку країн колишнього комуністичного табору, постколоніальна доба «використовує колоніальний досвід не просто як щось, що потрібно усунути, але щось, що потрібно використати в процесі формування власної самосвідомості» [10, с. 41].

Метою статті є завдання прослідкувати вплив радянського минулого на процес формування національної ідентичності сучасного українського суспільства, зрозуміти, як образ тоталітарного режиму був інтерпретований на державному та суспільному рівнях. Для того, щоб з'ясувати, яким чином недалеке минуле позначилось на формуванні нової української ідентичності, можна виділити кілька предметних сфер впливу: політичну, ідейно-проблематичну, повсякденно-побутову, культурну тощо. Особливості сприйняття радянського минулого є темою, що неодноразово досліджувалась науковцями різних гуманітарних наук, у тому числі в межах історії, соціології та інших субдисциплін, оскільки дане питання не тільки лежить в площині їхніх досліджень, а й набуває нових тенденцій через активні націєтворчі процеси.

Радянський період в українській історії був настільки складним та неоднозначним, що він по різному інтерпретується у пам'яті не тільки різних поколінь, а й різних регіонів держави. Не менш складною залишається зараз і політика пам'яті, у суспільстві немає єдино правильного образу української історії ХХ ст. На початку 90-х рр. ХХ ст.

щойно відновлена самостійна держава зіткнулась з процесом, який науковці назвали «кризою національної ідентичності». Цей процес є типовим явищем для держав, які у своїй історії пройшли період зміни не лише політичних режимів, а й руйнування колоніальних [8, с. 258].

Події 1991 року задекларували на офіційному рівні самовизначення українського суспільства, проте політико-економічні фактори не сприяли завершенню цього процесу. На державній арені творилась нова історія, у суспільному просторі відбувались неоднозначні події, що сформували двояке розуміння радянського минулого.

Для деяких українських регіонів крах СРСР виявився настільки трагічним, що це призвело не лише до суспільної маргіналізації, а й до формування сильного регіонального простору ідентичності. Безперечно, явним прикладом є промислові зони України, зокрема Донбас. Яскравим підтвердженням цього є дані трендового соціологічного дослідження «Львів-Донецьк», проведеного у 1990-х та на початку 2000-х, які демонструють не лише ставлення до минулого, а й самовизначення українців цих двох міст [9]. Серед жителів Донецька переважала радянська та російська ідентичності, і чітко виражена локальна прив'язаність, натомість серед жителів Львова – українська ідентичність. Ці дані є показовими для розуміння особливостей ідейного вибору регіонів. Якщо для сходу чи півдня України СРСР найчастіше асоціювався зі стабільністю та економічним розквітом, то у сприйнятті мешканців Західної України колективна пам'ять, пов'язана з радянським режимом, асоціювалась з масовими репресіями, боротьбою ОУН-УПА тощо. Потрібно і враховувати фактор поколінь, західні регіони лише близько п'ятдесяти років були частиною УРСР, а це означає, що пам'ять поколінь про терор була дуже сильною.

90-ті роки ХХ ст. стали швидше інертним продовженням радянської історії, ніж побудовою нової української нації. Чи була інша можливість для українського суспільства у той час? Зважаючи на фактори, може і була, але її реалізація виявилась неможливою. Хоча ми стверджуємо, що сучасні нації формуються самі, на те є певні обставини та умови. Але без такої категорії як «національна еліта» цей процес буде унеможливлений. Політичною і суспільною елітою у зазначений період були переважно колишні вихованці комуністичної системи. Народний Рух України, який би міг претендувати на роль національного політичного лідера, був надто нестабільним, окрім того мав переважну підтримку у центрально-західних областях України.

Однією з ознак нації вчені називають існування сильної колективної пам'яті, єдиного сприйняття минулого [7, с. 51]. Зважаючи на це, можна стверджувати, що дуже часто візія радянського минулого виступала конфліктною зоною у процесі суспільної консолідації. Практично до останніх років в ціннісному просторі України

відбувались протилежні події, пов'язані з радянськими часами. Найпоказовішим прикладом є так звана «боротьба з пам'ятниками». Якщо у 90-х рр. ХХ ст. більшість західних регіонів позбулась пам'ятників комуністичним вождям, а назви вулиць чи інші громадські місця замінили там, де було радянське ідеологічне забарвлення, то, наприклад, на сході чи півдні України такі об'єкти вважались невід'ємним атрибутом просторової ідентифікації місцевих мешканців.

Не менш складним для формування нової нації є сприйняття не просто ролі СРСР чи УСРР в українській історії, а й те, як на державному рівні осмислювався цей процес. «Історична політика» – це поняття, що характеризує особливості інтерпретації певних історичних епох чи подій державою. Дослідник Г. Касьянов зазначає, що під терміном «історична політика» розуміється «використання історії та «історичної пам'яті» в політичній діяльності з метою запровадження у суспільну свідомість певної версії бачення та репрезентації минулого» [2, с. 136]. Цей процес в Україні відзначився особливостями державного управління, складнощами формування політичної еліти тощо. Радянські сторінки і досі відкриті, а в суспільстві немає більш-менш цілісної думки щодо того, як називати радянську епоху в українській історії. Це пояснюється також і тим, що офіційна риторика українських президентів відрізнялась. Так, державні заходи президента Л. Кучми сформували певну «державницьку модель» українського минулого, що була інклюзивною, тобто визначала сприйняття усіх сторінок минулого. Іншими словами, така політика пам'яті була амбівалентною, вона героїзувала певні сторінки минулого, що більш-менш однаково сприймаються у суспільстві, і практично оминала спірні питання (особливо ті, що стосувались періоду СРСР – голодомори, діяльність ОУН, злочини комуністичного режиму тощо). А, наприклад, державна політика президента В. Ющенка передбачала широку кампанію щодо голодоморів в Україні, викриття злочинів радянського режиму.

Під час президенства В. Януковича зближення з Російською Федерацією вплинуло на посилення «радянського фактору» в публічному просторі. Черговий етап «радянської героїзації», нові версії шкільних підручників безперечно показали, що питаннями історії широко зацікавлені політичні сили, використовуючи це як факт впливу на електорат та збільшення своєї популярності. На формування сучасної нації такі події мали негативний вплив. Ці дії пояснюються, як уже зазначалось, особливостями українського державотворення. Як зазначає дослідниця А. Киридон, «в умовах трансформації суспільства, в перехідні епохи, на переламних етапах розвитку держави її історія підлягає ревізії. Зазвичай (як правило) це відбувається з метою зміцнення нової влади (політичного режиму тощо), консолідації суспільства, а також з метою зміни геополітичного

вектора або ж вибору іншого полюсу зовнішньої політики» [3].

Події 2013 - 2014 років, війна на сході України стали відправною точкою формування нового українського суспільства, орієнтованого на майбутнє. Напевно, символічним у плані розуміння особливостей сприйняття минулої епохи є так званий «ленінопад», пік якого припав на початок 2014 року. Несанкціоноване повалення пам'ятників комуністичним вождям було не просто громадянською акцією – це демонстрація перспектив молодого покоління, його ідейних переконань. Ця стихійна хвиля була закріплена на рівні держави прийняттям «декомунізаційних законів». Відповідно до одного з них, символіка комуністичного тоталітарного режиму, як матеріальна, та така, що пропагує антидемократичний режим, підлягає демонтажу чи забороні для використання [1]. Певні положення законів були неоднозначно сприйняті на рівні громад. Інколи місцеві депутати шукали можливостей оминати закон, або інтерпретувати його по-своєму (наприклад, змінити офіційне трактування назви «Дніпропетровськ» не на честь комуніста Петровського, а на честь святого Петра тощо), але такі випадки були поодинокі, й, аналізуючи як цей процес відбувається з перспективи часу, можемо стверджувати про позитивну тенденцію.

Можемо стверджувати, що Революція Гідності стала демонстрацією появи нового покоління українців, цілком відірваного від старої епохи, що не ідентифікує себе з Радянським Союзом, а сприймає його лише як певний відрізок минулого. За даними опитування Центру Разумкова, лише 3,4 % українців віком 18 - 29 років хотіли б відновлення СРСР, і ще трохи більше 13% хотіли б, але при інших умовах. Схожа відсоткова залежність прослідковується і для вікової категорії 30 - 39 років [6, с. 60].

Радянська епоха створила не просто тоталітарно заангажоване суспільство, вона побудувала систему міжнародних та міжкультурних зв'язків. Коли ми говоримо про сучасну українську націю, як політичний феномен, то однією з її ознак є не лише внутрішня консолідація, а також активна демонстрація на міжнародній арені. У сфері міжнародних відносин радянський слід добре проявляється. Яка б політична сила не приходила до влади, кожна з них певною мірою враховувала вплив російського уряду, або проводила таку політику, щоб не нашкодити стабільним відносинам з Москвою. Такий тип міжнародних відносин є типовим для держав з колоніальним минулим. Останні роки незалежності багато чого змінили, стала помітною тенденція активної самоідентифікації українців з Україною поза її межами.

Радянський Союз створив свою культуру, що базувалась на ідеях інтернаціоналізму, так званої «дружби народів» тощо. Це активно забезпечувалось через мовленнєвий фактор. Принцип інтернаціоналізму активно впроваджував російську як «мову міжнародного спілкування», спрямовувались

великі ресурси на її підтримку у радянських республіках. При цьому витіснялись мови корінних націй. Як результат вже понад двадцять п'ять років мовний фактор залишається одним з найбільш проблемних для населення України. За даними національного перепису населення 2001 року 77,8 % серед всіх громадян ідентифікували себе українцями, проте лише 85,2 % з них обрали українську як рідну мову [5]. І хоча цей перепис населення був доки єдиним в Україні, його дані активно підтверджуються сучасними соціологічними опитуваннями. Окрім того, потрібно враховувати той факт, що рідна мова не означає ту, на якій людина спілкується у суспільстві. Новітнє українство зіткнулось із явищем невідповідності мовних практик та мовних ідентичностей. Останні державні заходи були покликані на забезпечення розвитку української мови (у тому числі закони про квоти на радіо- та телемовленні). Зауважимо, що процес суспільної українізації є неодноразовою акцією й потребує часу, а головне - поступовості та структурності. Зараз є усі передумови для цього.

Досвід багатьох держав, що пройшли такі ж процеси трансформації – різний. Коли ми порівняємо досвід балтійських країн, то побачимо, що дуже швидка політика «націоналізації» була покликана не просто викоринити радянщину, а й захистити себе на міжнародній арені. Безперечно, особливості державної політики цих країн є знаковими для України зараз. Проте, особливості встановлення радянської влади, тривалість існування комуністичного режиму є іншими у країнах Балтії, тому використовувати досвід балтійського регіону як певну модель є не зовсім коректним. Яким чином українське суспільство має сприймати радянський спадок, має бути справою внутрішньополітичною, суспільство повинне вибудувати власний алгоритм дій.

Таким чином, формування сучасної української ідентичності спирається на досвід власної історії. Розуміння радянського минулого у процесі формування новітньої української нації полягає у виясненні того, наскільки сучасне суспільство переживає попередню епоху і яким чином сприймає її: як те, що пройшло і не повернеться, чи як ностальгічну візію, що потребує реанімування.

1. Закон України «Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки». - [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/317-19>

2. Касьянов Г. Історична політика 1990х – поч. XXI ст.: Україна та пострадянський простір/ Г. Касьянов // Україна модерна. – 2014, №21. – С. 135 - 159.

3. Киридон А. «Маски пам'яті» в умовах суспільних зламів / А. Киридон. - [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.memory.gov.ua/publication/maski-pam-yati-v-umovakh-suspilnikh-zlamiv>

4. Колоніалізм // Політична енциклопедія України. – К., 2011. – С. 343.

5. Перепис населення України 2001 р. - [Електронний ресурс]. // Режим доступу: <http://2001.ukrcensus.gov.ua>

6. Результати соціологічного дослідження «Особливості ідентичності громадян України, проблеми та перспективи консолідації» // Інформаційно-аналітичні матеріали до фахової дискусії 16 грудня 2016 р. – К., 2016. – 100 с.

7. Сміт Ентоні Д. Національна ідентичність/ Ентоні Д. Сміт. – К., 1994. – 224 с.

8. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен та засади формування/ М.Т. Степико. – К., 2011. – 336 с.

9. Таблиці одновимірних розподілів трендового дослідження «Львів-Донецьк: соціологічний аналіз групових ідентичностей та ієрархій суспільних лояльностей – 1994, 1999, 2004» // Україна модерна. – 2007. – С. 299 – 356.

10. Chernetsky V. Postcolonialism, Russia and Ukraine//Ulbandus Review/ V. Chernetsky. – 2003, Vol. 7 «Empire, Union, Center, Satellite: The Place of Post-Colonial Theory in Slavic/Central and Eastern European/(Post-)Soviet Studies». – Pp. 32 - 62.

References:

1. Zakon Ukrayiny «Pro zasudzhennya komunistychnoho ta natsional-sotsialistychnoho (natsyst-s'koho) totalitarnykh rezhymiv v Ukrayini ta zaboronu propahandy yikhnoyi symvoliky» (2015) [The Law of Ukraine "On conviction of communist and national-socialist (nazi) totalitarian regimes in Ukraine and prohibition of the promotion of their symbols"]. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/317-19> (in Ukrainian).

2. KASYANOV, H. 2014. Istorychna polityka 1990kh – poch. XXI st.: Ukrayina ta postradyans'kyu prostir [Historical policy of 1990th – the beginning of XX century: Ukraine and post-soviet space]. In: Ukrayina moderna, vol. 21, pp. 135-159 (in Ukrainian).

УДК 329.4:327.39(=161.2)“19”

Микола Обушний

ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНЦІВ У ПРОГРАМОВИХ ДОКУМЕНТАХ ТА ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ

Анотація. У статті проведено аналіз програмних положень низки українських політичних партій щодо політичної консолідації українців, діяльність яких припадає на ХХ ст. до проголошення незалежності України. Показано, що кожна партія проблему консолідації українців розглядає крізь призму свого ідеологічного спрямування з урахуванням тих умов, у яких розгортається її діяльність. Обґрунтовано теоретичну значимість і практичну потребу консолідації в умовах роз'єднаності українців між сусідніми державами, а також у контексті здійснення революційних перетворень в Україні.

У цьому контексті проаналізовано, зокрема, програмову тезу загальнонаціональної Революційної української партії (РУП), у якій міститься, чи не вперше в українському партійному будівництві, заклик до членів партії та інтелігенції зконсолідуватися, відмовитися від культурництва і аполітичності та активно включитися у боротьбу за національну незалежність. Ця програмова теза РУП була розвинута та підтримана іншими українськими політичними партіями, як тими, що додержувалися національно-державницької, так і соціалістичної спрямованості.